

Door: drs. P.W.A. Kasteleyn EMFC RC

Cijfers in perspectief

"Vernietigend rapport schokt kamerleden" (Trouw), "Kamer onvolledig geïnformeerd over ProRail" (Telegraaf)". Een recent onderzoek van de Algemene Rekenkamer ("Besteding van spoorbudgetten door ProRail") heeft tot veel aandacht geleid in pers en politiek.

Wat is er aan de hand? ProRail heeft in de periode 2005 tot 2010 maar liefst € 1,1 miljard niet geïnvesteerd in het spoor. Een lid van de Rekenkamer bestempelt dit als "heel erg, want het is allemaal geld dat door de belastingbetaler wordt opgebracht". Inderdaad moet met belastinggeld zorgvuldig worden omgegaan, maar niet uitgegeven geld is altijd nog beter dan verkeerd uitgegeven geld.

De politiek laat zich ook niet onberoerd. "Dit is toch wel het failliet van het staatsbedrijf ProRail", meent Charlie Aptroot (VVD) en de PVV is van mening dat de organisatie op de schop moet en vanzelfsprekend moet ook de hele raad van commissarissen weg. In het rapport van de Rekenkamer staat dat het om een bedrag van maximaal € 1,1 miljard gaat. De term maximaal zie je in de berichtgeving niet overal terug. De minister komt overigens op een aanmerkelijk lager bedrag dat niet besteed is (€ 373 mln.). € 1,1 miljard is veel geld. Maar het totale budget van ProRail in deze periode bedraagt € 11,5 miljard. Het niet bestede geld is dus een afwijking van minder dan 10%. ProRail stelt zelf dat de onderbesteding binnen de gebruikelijke marges valt. Niet zo veel aan de hand dus.

Een andere invalshoek waaraan het onderzoek van de Rekenkamer aandacht besteedt is de planning & controlcyclus. Aangezien het ministerie van IenM en ProRail hun administraties op een verschillende wijze voeren en bijvoorbeeld verschillend met btw omgaan, zijn de jaarverslagen van de minister en van ProRail moeilijk met elkaar te vergelijken. Bovendien hanteert het ministerie andere begrippen voor de taken dan ProRail hetgeen de vergelijkbaarheid niet bevordert. Bij de planning wordt de Tweede Kamer vooraf geïnformeerd over voorgenomen bestedingsplannen, maar bij de control wordt geen verantwoording afgelegd of de plannen ongewijzigd zijn uitgevoerd, de plannen zijn gehaald en binnen de begroting zijn gerealiseerd.

Wat kan de controller hiervan leren?

- 1. Voorbereidingen van investeringen veel tijd. Vanaf 2005 is er een intensivering van de investeringen in het spoor begroot, maar in de praktijk vergen dergelijke investeringen veel voorbereidings-tijd en tot die tijd worden budgetten dus nauwelijks besteed.*
- 2. Grote investeringen zijn niet altijd goed in de tijd te plannen. Weersomstandigheden, maatschappelijke weerstand tegen bouw, de aanvraag van vergunningen en de beschikbaarstelling van capaciteit. Een investering kent snel een langere doorlooptijd en daarmee wordt de investeringsbegroting in een bepaalde periode niet volledig gebruikt.*
- 3. De informatievoorziening moet goed zijn ingericht en zijn afgestemd op de behoeften van de gebruikers van de informatie. Dit is een redelijk open deur, maar je vraagt je wel af welke afstemming er is geweest tussen het ministerie en ProRail over de wijze van administreren en rapporteren.*
- 4. De controller moet de cijfers altijd in perspectief blijven zien. € 1,1 miljard is veel geld, maar in relatie tot € 11,5 miljard valt het weer mee. Cijfers zonder context zeggen weinig.*